

בצ"ה

DISPVTATIO THEOLOGICO-POLEMICA,

QVA

LVDOVICI DE DIEV

APHORISMOS THEOLOGICOS

FALSOS ET ERRONEOS

REFVTAT,

PRAESIDE

VIRO MAGNIFICO, SVMME REVERENDO ATQVE
EXCELLENTISSIMO,

DN. CHRISTOPH. HENRICO
ZEIBICHIO,

SS. THEOL. DOCT. ET PROF. PVBL. CONSIST. ECCLES.
ASSESS. ET AD OO. SS. PRAEPOSITO,

PRAECEPTORE AC PATRONO, OMNI HONORIS
CVLTV AETERNVM PROSEQVENDO,

AVCTOR ET RESPONDENS,

M. HENRICVS MOSES, HOYMA-ANHALT.
DIACONVS SVINICENSIS,

PRO CANDIDATVRA THEOLOGICA,
IN AVDITORIO MAIORI,

A. C. M D CC XXXVIII. D. VIII. MAII.

HORIS ANTEMERIDIANIS CONSVETIS.

VITEMBERGAE, IMPRESSIT IOANNES HAKIVS.

Coll. diss. A
138, 32

757

BRIVTATIO THEOLOGICO-POLITICA

QVA

LABORAVICI DE DIEV

APHORISMO THEOLOGICOS

VIRIS

**PRAENOBILISSIMIS, AMPLISSIMIS, CONSVLTISSIMIS,
DOCTISSIMIS AC SAPIENTISSIMIS,**

AD

B. DN. CONSVLIS ASCANIENSIS,

DAVIDIS ROLOFFII,

TESTAMENTVM

LEGITIME CONSTITVTIS

**DNN. TESTAMENTARIIS,
MEIS**

**INPRIMIS NVNQVAM NON COLENDIS
MULTISQVE SVSPICIENDIS NOMINIBVS**

PATRONIS

ANCTOR ET RESPONDENS

HONYA - ANHAT.

M. HENRICVS ROLOFFIUS
DIACONVS AMICENSIS

S.

PRO CANDIDATA THEOLOGICA

IN AVDI TORIO MAIORI

A. M. D. C. C. X. III. D. VII. MAII

HORIS ANTHEMIAE SVIS

WITTEMBERGAE IMPRESSIT IOHANNES HAKIVS

99

Lector benevole,

Non dubito, fore plerosque, qui hoc genus disputationis non satis dignum, locum inter Theologiæ Candidatos sibi vindicante, judicent, cum refutatos legent Aphorismos Theologicos *LVDOVICI DE DIEV*, præsertim, cum inter eruditos jam constet, editorem Aphorismorum modo dictorum reformatum Calvino-reformatae Ecclesiæ chorda oberrare eadem. Vid. *NEVMANNI Theologia Aphoristica*, pag. 315. Sed hi erunt fere, qui putabunt, me voluisse observationes meas refutatorias plurimæ lectionis *VIRIS*, nec non subactissimo judicio *THEOLOGIS* conscribere: quod autem tantum abest, ut illos doceam, ut contra ab illis docear perpetuo. Quicquid observavi, in gratiam proficientium, qui forte allegatum hunc legunt Auctorem, observatum esto. Quare ad propositum veniam, & in hac disputatione Theologico-polemica, præstabo id, quod promisi. Faxit Deus feliciter!

CAP. III.

DE DEO.

Pag. m. 21. Aphorismus 12.

Distinctio voluntatis Dei in absolutam & conditionatam, antecedentem & consequentem, ab adversariis explicata, pugnat cum natura Dei, & S. Scriptura.

Est falsus & erroneus. Quia

1. Hæc distinctio non statuit Deum in decretis mutabilem, quod saltem competit in hominem, in quo omnes fiunt mutationes, Jac. I. 8. Cap. IV. 8.

2. Nequaquam suspendit Deum, & ejus voluntatem a creaturis, quarum tamen Deus est, quo nihil prius, neque majus; sed innuit gratiam ejus universalem, inclusa mediorem salutis rationem, ad fidem ingenerandam faciente, Tit. II. 11. Matt. XXVIII. 19. Joh. III. 16. XVI. 27

A 2

3. Quam

- 3. Quamvis nulla conditio sit Deo causa volendi, aut agendi, cum omnia agat per se; Prov. XVI. 4. fidem tamen respicit, ut finem & effectum, in hominem introducendum, Joh. XX. 31.
- 4 Minime arguit Deum imprudentiæ; statuendo, Deum decernere, quod nunquam futurum præsciat certissime: sed hominem, qui veritati non obedit, Gal. III. 1.
- 5. Omnia quidem sua consilia, per suam essentiam, Deus exsequitur; ordine tamen procedit, Ps. CXI. 3

CAPVT V.
DE PRÆDESTINATIONE.

Pag. m. 34. Aphorismus 4.

Decretum electionis fundatum est in mero DEI beneplacito, non in prævisa fide.

Est falsus & erroneus. Quia

- 1. Non soli beneplacito Dei illud scriptura adscribit, sed addit Christum et fidem, Eph. I, 3-6. II. Rom. IX, 16. 18. 2 Tim. I, 9. Matth. XI, 25. 26. Ebr. XI, 6. Joh. XX, 31.
- 2. In iis quidem, quos elegit Deus, nihil fuit a natura, quod ipsam ad electionem permovere potuisset: cum fuerint filii iræ, Eph. II, 3. mortui in peccatis, ibid. vers. 15. Col. II, 13. obnoxii condemnationi, Rom. III, 9. inimici Dei; Rom. V, 8. Col. I, 21. 22. gratia tamen iisdem data, factaque est electio, secundum προγνωσιν, intuitu fidei, per quam custodiuntur in salutem, 2 Tim. I, 9. 1 Petr. I, 1. 2. 5.
- 3. Non ad fidem, sed in prævisa fide finali futura, electi sumus ad sanctitatem vitæ, 1. Petr. I. 1. 2. 5. Matth. XXIV. 13. Eph. I. 4. 5. 6. Rom. VIII. 28. A&. XXII. 14. Tit. I. 1.
- 4. Fides & conversio, omni modo & sensu, non sequuntur electionem, quæ demum, prævisa fide finali, est facta, 1. Petr. I, 1. 2. 5. Apoc. II, 10. Joh. X, 16. 26. 27. Rom. VIII, 29. 2. Tim. I, 9. A&. XIII, 48.
- 5. Electio non est volentis aut currentis in studio pietatis hominis, sed ex data in Christo gratia, salvantis, miserentis, nec non vocantis Dei, Rom. IX, 11-16. 2. Tim. I, 9. 1. Petr. I, 5.
- 6. Etsi nos non Deum elegimus, sed Deus nos elegit prior; Joh. XV, 16. 19. 1. Joh. IV, 10. 19. non tamen ex mero beneplacito, absque intuitu fidei in Christum, Filium Dei unigenitum, Joh. III, 16. 17. 18.
- 7. Quam-

7. Quamvis non sit objectum electionis homo, per gratiam jam restauratus, i. e. in ipso lumine vitæ æternæ constitutus; est tamen finaliter credens, & per gratiam restaurandus, Hebr. XI, 1. 6. Joh. XVII, 3. 2. Petr. I, 10.

Pag. m. 38. Aphorismus 8.

Falsum est, quod dicunt quidam (Lutherani sc.) Deum decrevisse, omnes & singulos salvos fieri, si in Christum sint credituri, & in fide perseveraturi.

Est falsus & erroneus Nam

1. Lutherani sententiæ suæ in S. scriptura inveniunt præsidium, Tit. II, 11. Joh. III, 16. 18. Matth. XXIV, 13. contrarium non docente,

2. Tim. II, 19. Joh. XIII, 18.

2. Decretum Deo non tribuunt frustraneum & imprudens, qui feriam aliquod decretum suspendat a conditione, quam nunquam impletum iri, utut præsciat; Hebr. VI, 17. Jes. XLVI, 10. implere enim eandem posset, & vellet, si modo homo crederet, Rom. III, 3. 2. Tim. II, 13.

3. Fidem & conversionem libero corrupti hominis arbitrio non subjiciunt, cum, illas ante electionem prævisas esse, dicunt. Sunt enim mere gratuita dona, ex gratia in Christo homini lapsa fluentia, Eph. II, 8. 9. Act. XIII, 48. Rom. VII, 28. 29. 30. 2. Tim. I, 9.

CAPVT VI.

DE REPROBATIONE.

Pag. m. 42. Aphorismus 1.

Deus ab æterno ex lapsis hominibus quosdam absoluto decreto reprobavit, i. e. ad damnationem posuit.

Est falsus & erroneus. Quia

1. Deus non juxta decretum absolutum damnavit aliquos; sed finaliter incredulos, ac propria culpa ad interitum aptatos, Matth. XXV, 41. Marc. XVI, 16. Hof. XIII, 9.

2. Licet fecerit Deus etiam improbum ad diem mali; Prov. XVI, 4. Rom. IX, 17. 18. factum tamen hoc est, propter improbitatem ejus: si fuisset probus, fuisset gratus, Gen. IV, 7.

3. Figulus quidem dicitur, qui ex eadem massa, facit vas ad decus, & ad dedecus; Rom. IX, 19. 20. 21. non injustus tamen, sed justus est Deus, Deut. XXXII, 4.

A 3

4. Alio-

4. Aliorum utique misereri, alios indurare, scilicet ex justo iudicio punitivo, ob reiectionem omnium mediorem salutis, Rom. IX, 16. 17. 18. Joh. XII, 39. 40. Luc. VII, 30. Act. XIII, 46. neminem autem absolute damnare decrevit, Marc. XVI, 16. Propterea etiam alii (fideles) vocantur vasa misericordiae; alii (infideles) vasa irae, Rom. IX, 21. 23. Aliquos (scilicet finaliter credituros in Christum) Deus ab aeterno amavit specialiter; aliquos (scilicet quos in fide non perseveraturos, praevideit) ex odio iusto reprobavit, Rom. IX, 11. 13. Matth. XXIV, 13.

5. Cum damnari plurimos, testatur Scriptura, indicat illa simul causam damnationis, incredulitatem videlicet finalem, Matth. VII, 21. 23. 1. Joh. III, 23. Matth. XX, 16. Marc. XVI, 16.

6. Christus quidem dicitur positus in casum multorum, Luc. II, 34. & verbum est quibusdam odor mortis ad mortem; 2. Cor. II, 15. 16. non aliter tamen, quam per accidens, ob scandalum acceptum, Matth. XI, 6. 1. Cor. I, 23. ob malitiosam verbi reiectionem, Jes. XXVIII, 12. Jer. VI, 16. Joh. XII, 48.

7. Hinc dicuntur etiam filii perditionis, quibus locus paratus, Joh. XVII, 12. Act. I, 25. vasa compacta ad interitum, Rom. IX, 22. praescripti ad damnationem, Judae vers. 4.

8. Nullis negat Deus media salutis (ergo nec salutem) v. g. verbum suum, Ps. CXLVII, 20. Act. XVI, 6. conf. Rom. III, 1. 2. 29. Cap. X, 18. cognitionem mysteriorum, Matth. XI, 25. Cap. XIII, 11. confer. 1. Tim. II, 4. fidem, Joh. X, 16. 2. Thess. III, 2. conf. Actor. XVII, 31. Rom. III, 30. preces Christi, Joh. XVII, 9. conf. 1. Tim. II, 5. 6. 1. Joh. II, 1. 2.

9. Utiq; electi sunt aliqui, scilicet fideles usque ad mortem, qui non confunduntur, Rom. IX, 33. ceteri vero, ex justo Dei iudicio punitivo, sunt reprobati, quorum nomina, propter infidelitatem finalem, non sunt scripta in libro vitae, Apoc. XIII, 8. Cap. XVII, 8. XX, 15, conf. Joh. VI, 64. Rom. IX, 32.

CAPVT IX.

DE STATV HOMINIS ANTE LAPSVM.

Pag. in. 55. Aphorismus 2.

Anima hominis non propagatur ex traduce.

Est falsus & erroneus. Nam

1. Licet Deus Pater spirituum dicatur, contradistincte a Patribus
car-

carnis; Hebr. XII, 9. notandum tamen est, Deum non immediate ad-
huc creare animas, ideoque vocari Patrem spirituum: sed, potius ita
dici, propter creationem spirituum completorum invisibilium ac ani-
mæ primæ, ex puro nihilo negativo, quam inspiravit in nares hominis
primi, Gen. II, 7. atque sic contradistinguitur a Patribus carnis, gene-
rantibus carnem, i. e. totum hominem, post lapsum corruptum, Gen.
V, 3. Cap. VI, 12. 13. Joh. III, 6. Potissimum tamen dicitur Pater spirituum,
propter regenerationem & spiritualium donorum collationem,
quod eleganter B. Dorschæus, Commentario in hunc locum, exprimit
his verbis: *Deum, non quatenus in regno is naturæ vitam & halitum omni-
bus dat, sed quatenus in regno potius gratiæ, ex aqua & Spiritu regenerat
multos, in plurali Patrem nuncupat Spirituum, i. e. spirituales.*

2. Creavit quidem Deus, ex pure nihilo negativo, primam animam,
eamque in nares Adami inspiravit, Gen. II, 7. coll. cum Zach. XII, 1.
formavit quoque mediate secundam animam Evæ, per unam de costis,
quam sumserat de Adamo, Gen. II, 21. 22. et nunc non amplius ita, sed
mediate per Parentes, & corpus, & animam propagat, Gen. V, 3. coll.
cum Zach. XII, 1.

CAPVT XIX.

DE IDIOMATVM COMMVNICATIONE.

Pag. m. 97. Aphorismus 2.

Idiomata, seu propria divinæ naturæ, non sunt per unionem personalem
communicata naturæ humanæ.

Est falsus & erroneus. Nam

1. Scriptura S. idiomata divinæ N. humanæ Christi naturæ tribuit;
ita tamen, ut vindicetur proprietas Deitati, cui formaliter competit, &
approprietur Humanitati, cui non formaliter, sed per unionis gratiam,
competit, 1. Petr. III, 18. Eph. II, 4. Rom. I, 3. Cap. IX, 5. 2. Cor. XIII, 4.
Ebr. IX, 12.

2. Licet non competant humanæ Christi naturæ idiomata divinæ na-
turæ ἰστωδῶς; competunt tamen καὶ ἐνώσεως χάριν, καὶ ἄλλο. Ergo hu-
mana Christi N. in hypostasi Deitatis sit, necesse est, Matth. XXVIII, 18.
Hebr. VIII, 1. Apoc. III, 21. coll. cum Jes. LXVI, 1.

3. Λόγος, cum sua divina natura, propriam suam gloriam & excellen-
tiam humanitati, hypostatice sibi unitæ, ob hanc ipsam unionem hy-
posta-

posta-

postaticam, vere & realiter, absque ulla naturarum & proprietatum commixtione, aut confusione, communicat, ad communem possessionem, denominationem atque usurpationem, sic credentibus, docentibus, & confitentibus Lutheranis, in *solida, plana ac perspicua Declaratione quorundam articulorum*, secundum Scripturam, Joh. I, 14. Cap. VI, 22. 23. 26. 27.

Humana Christi natura non est ubique per unionem personalem. Pag. m. 98. Aphorismus 3.
Est falsus & erroneus. Nam

1. Testatur quidem historia evangelica, Christum, ante & post resurrectionem, e loco in locum migrasse vere & proprie; attestatur autem eadem insimul, invisibiliter eum adfuisse, vidisseque ibi, quo non migraverat, Joh. I. 48. Joh. III, 13.

2. Licet testetur, illum etiam corporaliter, visibiliterque multis in locis non fuisse; Joh. XI, 15. Luc. XXIV, 6. Matth. XXVI, 11. asserit tamen simul invisibilem ejus praesentiam, Matth. XVIII, 20.

3. Non sequitur, Christum non potuisse vere nasci, mori, in caelum ascendere, scil. secundum humanam naturam, in se finitam, secundum quam, locum deserere, & novum acquirere potest, Act. X, 38. 39. 1. ad Tim. III, 16.

4. Ut verum sit, quod humana Christi natura in unione personalis sit et maneat per se finita, i. e. suis ac alienis terminis intrinsece & extrinsece finiatur, quia est corporea; falsum tamen est, si inde negatur, eandem etiam esse ubique per unionem personalem, Matth. XVIII, 20.

Humana Christi natura non est omnipotens per suam unionem personalem. Pag. m. 99. Aphorismus 4.
Est falsus & erroneus. Quia, hac salva manente, in suis actionibus

impediri non potest, licet pendeat in illis ab independente divina natura λόγος, communicantis infinitam suam majestatem atque potestatem ad communem usurpationem, Job. V, 17-30.

Subsistentia τὸ λόγος non est communicata humanae naturae assumtae. Pag. m. 99. Aphorismus 5.
Est falsus & erroneus. Nam omnino verum est, quod humana

Christi natura assumta sit in subsistentiam τὸ λόγος; minime autem exinde

exinde sequitur, humanitatem Christi personam, a persona divina di-
versam, constituere, esseque in Christo personas duas; unam, per
subsistentiam propriam; alteram, per communicatam. Subsistentia
enim propria caret humanitas Christi, & unus idemque est assum-
ptione humanitatis in Deum; non confusione substantiæ, sed unitate
personæ. Nam sicut anima rationalis & caro unus est homo; ita
DEVS & homo unus est CHRISTVS. Vid. Symbolum S. ATHA-
NASII contra Arianos, scriptum, vers. 34. 35. 36. coll. cum *Luc. I, 35.*

CAPVT XX.

DE OFFICIIS CHRISTI.

Pag. m. 106. Aphorismus 8.

Christus, morte sua, non exemit universum genus hominum maledictio-
ni primi peccati.

Est falsus & erroneus. Nam Christus omnino, ex parte sua, exemit
universum genus hominum maledictioni primi peccati *Rom. V, 18. seq.*
21. 1 Cor. XV, 22. licet hic vel ille non credat, maneatque eidem iræ &
maledictioni obnoxius, *Job. III, 36.*

Pag. m. 106. Aphorismus 9.

Christus pro solis suis electis est mortuus, non pro omnibus & singulis
hominibus.

Est falsus & erroneus. Nam

1. Omnino tam late patet intentio Patris, Filium suum unigeni-
tum mittentis, *Job. III, 16. Tit. II, 11.*

2. Impetratio salutis, per meritum Christi, & applicatio, respectu ho-
minis, non æque late patent: quoniam multi non applicant sibi per effi-
cacious Spiritus S. meritum Christi, sed abnegant Dominum, qui mer-
catus est illos, inducentes sibi ipsis celerem interitum, *2. Petr. II, 1. 2.*

3. Verum est, quod dicere possit nemo fiducialiter, Christum pro se
esse mortuum, nisi per fidem, *Gal. II, 20.* interim tamen negari nequit
acquisitio salutis hominis, etiam infidelis & reprobis, per mortem Chri-
sti facta, *Act. XIII, 46. 2. Petr. II, 1. 20.*

B

4. Bc.

4. Beneficia mortis Christi non omnibus quidem & singulis, sed folis fidelibus applicantur; attamen applicari possunt & debent, ex intentione Dei, 2. *Tim. IV*, 4. 8. *Jes. LIII*, 4. 5. 6. qui fidem, applicationis medium, offert omnibus, *Act. XVII*, 31.

5. Evangelium omnibus prædicatur, & omnibus fidelibus promittit beneficia mortis Christi, *Marc. XVI*, 15. 16. *Job. III*, 36.

6. Dicitur quidem Christus nos redemisse ex omni tribu; *Apoc. V*, 9. verum, hic redemptio, una cum applicatione, spectatur, *Rom. X*, 4. 11. *seqq.*

7. Mors Christi in S. Scriptura restringitur ad multos, *Matth. XX*, 28. *Hebr. IX*, 28. id est, omnes, 1. *Job. II*, 2. *Luc. XIX*, 10. *Job. V*, 24. 28. *seq.* licet non omnes sint oves Christi, *Job. X*, 15. populus Christi, *Matth. I*, 21. Ecelesia Christi; *Epb. V*, 25 - 27. *Act. XX*, 28. sed hirci, *Matth. XXV*, 33. & inimici Christi crucifixi dentur multi, quorum finis est damnatio, *Philipp. III*, 18. 19.

8. Pro quibus Christus mortuus est, pro iis etiam intercedit; 1. *Joh. II*, 1. 2. *Rom. VIII*, 33. 34. At, pro toto mundo, i. e. omnibus hominibus Christus est mortuus, *Rom. V*, 6. 8. 18. 19. Ergo. Quamvis pro mundo (intellige pro reprobis) non intercedat specialiter, *Job. XVII*, 9.

9. Qui per mortem Christi Patri reconciliantur, (scil. non tantum ratione acquisitionis, sed applicationis hujus beneficii simul, *Job. I*, 12.) iis non imputantur peccata, 2. *Cor. V*, 19. *Rom. VIII*, 33.

10. Pro quibus Christus est mortuus, eos maximo complectitur amore; *Job. XV*, 13. *Rom. V*, 8. Atqui pro omnibus hominibus mortuus est, *Rom. V*, 6. 18. Ergo 1. *Job. IV*, 9. 10. Etiam si multi Christum amore reciproco non prosequantur, sed odio perfequantur, *Job. 15*, 20.

II. Pro quibus Christus est mortuus, illi etiam possunt servari, *Rom. V*, 6. 18. 19. *Cap. X*, 11. 12. Etiam ii, numero multi, qui jam ante mortem Christi damnati erant in inferno, potuissent salvari per fidem in Christum, agnum Dei, qui tollit peccata mundi, *Job. I*, 29. quique occisus est a fundatione mundi, *Apoc. XIII*, 8.

Pag. m. 107. Aphorismus 10.
Christus non impetravit morte sua omnibus salutem sub conditione.

Est falsus & erroneus. Nam

1. Quamvis non placabilem aut reconciliabilem Patrem rediderit sub conditione dubia, sed revera placatum & reconciliatum; *Gal. III, 13. Rom. VIII, 32. 33. Hebr. IX, 12. 2. Cor. V, 19.* nemo tamen factæ cum Patre reconciliationis particeps fieri potest, nisi sub ordine fidei, quæ offertur, unicuique, *Act. XVII, 31.* & est medium *ἀναμνησὶν, Job. I, 12.*

2. Finis quidem mortis Christi non fuit possibilitas salutis, sed actualis salus, *Col. I, 19. 20. 22. 1. Petr. III, 18. 1. Job. IV, 9. 2. Cor. V, 21.* NB. ex parte & intentione Christi, Deique, certum salutis ordinem præscribentis, quem nemo hominum transgredi audeat, sine dispendio salutis, per Christum recuperatæ, *Job. III, 36.*

3. Etsi Christus morte sua non tantum jus remittendi peccata, sed & ipsam peccatorum remissionem acquisivit; *Jes. LIII, 5. 6. Job. I, 17. 1. Job. I, 7.* acquisitio tamen non est appropriatio, qua opus est homini salvando per fidem, *Gal. III, 13. 22.*

4. Non pro solis electis Christus mortem subiit, *Rom. VIII.* sed pro omnibus hominibus promiscue, *2. Cor. V, 15. 2. Petr. II, 1.*

5. Cum impetratione salutis cohæret ejus collatio, ex serâ DEI intentione, ita, ut omnibus velit conferre salutem, quam Christus impetravit, si modo credant, *Rom. V, 1. 2. 8. 9. 10. Cap. VIII, 31. 33.*

CAPVT XXI.

DE STATV HVMILIATIONIS ET EXALTATIONIS C.

Pag. m. III. Aphorismus 1.

Descensus Christi ad inferos non significat localem Christi descensum in locum damnatorum.

Est falsus & erroneus. Nam, licet salvator ibi a) cruciatus infernales non sustinuerit, namque omnia jam erant consummata, *Job. XIX,*

XIX, 30. β) nec Patres inde liberaverit, *Hebr. II, 14. 15.* etenim jam a morte in cælo sunt pii, *Luc. XVI, 22.* atque inde latro dicitur eo ipso die futurus in paradiso: *Luc. XXIII, 43.* non tamen ad inferos Christi descensus est ultimus humiliationis, sed incipientis exaltationis gradus, factus propterea, ut victoria deportata prædicaretur spiritibus in carcere, *1. Petr. III, 19.* coll. cum *Epb. IV, 9.* Ergo non designat angustias illas infernales & cruciatus animæ Christi, de quibus *Matth. XXVI, 37-39. Luc. XXII, 42. seqq.* 1) Equidem sic Scriptura voce inferni utitur, *1. Sam. II, 6. Ps. XLIX, 15. 16.* unde dolores inferni; *Ps. CXVI, 3. Ps. XVIII, 6.* sed hujus positio non est exclusio alterius usus, de locali Christi descensu in infernum, vid. *1. Petr. III, 19.* coll. cum *Epb. IV, 9.* 2) In Symbolo Apostolico fit mentio gravissimæ passionis utriusque compositi, & crucifixionis Christi.

CAPVT XXIII.

DE EVANGELIO ET VOCATIONE EXTERNA.

V Pag. m. 121. Aphorismus 3.
Vocatio non est absolute universalis; cum aliquibus non obtingat.

• Est falsus & erroneus. Nam

1. Gentilibus utut facta non sit ante Christum ita, uti Israelitis, *Ps. CXLVII, 19. 20.* ἰὸ περισσόν habentibus, *Rom. III, 1. 2.* quoniam Deus elegerat in populum proprietatis ex omnibus populis; *Deut. VII, 6.* facta tamen est, *Gen. IX, 8. 9. Jer. XXXI, 10. Jes. XLIX, 6. Rom. XVI, 26.*

2. Etsi dicuntur fuisse sine DEO, & CHRISTO; *Epb. II, 11. 12.* illi ipsi fuerunt in culpa, *Rom. I, 19. seqq. Cap. III, 29. 30.*

3. Ut siverit DEVS nationes ire in viis suis, *Act. XIV, 16.* scil. ex justo iudicio ob inobedientiam & contemptum, *Ps. LXXXI, 12. 13. Rom. I, 28.* non sine testimonio tamen se ipsum reliquit, *Act. XIV, 17.*

4. Quamvis vocentur ignorantia tempora, quæ videre transmittit DEVS; *Act. XVII, 30.* non tamen voluit, sed potius meliora, vel ipso opere creationis, docuit, *Rom. I, 19, 20. Job. XII, 9.*

5. Etiam si, tempore Apostolorum, primum prohibuerit Deus Spiritus

ritus

ritus S. prædicari Evangelium certis locis, *Actor. XVI, 6.* eo ipso prudentiam commendans theologiam erga imprudentes Galatas, *Gal. III, 1.* ne darent, quod sanctum est, canibus, neque projicerent margaritas ante porcos, ne forte conculcarent eas pedibus suis, & versi, lacerarent Apostolos: *Matth. VII, 6.* Deinceps tamen prædicatum est, *Act. XVIII, 23.* coll. cum tota Epistola ad Galatas.

6. Quanquam etiam multi mortui sunt, omni tempore, qui nihil vel fando de CHRISTO audiverunt; propria eorum culpa id factum est, quod nihil præjudicat vocationi divinæ universali, *2 Thess. I, 8. Matth. XXVIII, 19. Gen. IV, 26.*

7. Posito, integros populos inveniri, inter quos nulla Evangelii indicia; culpa tamen tribuenda est illis ipsis, *Gen. VI, 3. 1. Petr. III, 20. Gen. X, 5. Rom. I, 28.* non DEO vocanti, qui id, quod promisit, stabilivit inter omnes gentes, *Gen. XXII, 18. Num. XXIII, 19.*

CAPVT XXIV.

DE SACRAMENTIS IN GENERE.

Pag. m. 125. Aphorismus 4.

Sacramenta non continent in se gratiam, aut rem signatam: neque eam ipsa conferunt, sed a DEO datam, obsignant.

Est falsus & erroneus. Quia

1. Licet vocentur signa; non tamen nuda sunt, auctororum, quoque, qui fidem per verbum DEI prædicatum jam acceperunt a Spiritu S. *Genes. XVII, 11. Rom. IV, 11. 1. Cor. XI, 24. 25. Exod. XIII, 9.* instituta, in memoriam Christi, invisibiliter præsentis, *Luc. XXII, 19. Matth. XXVIII, 20.*

2. Equidem fidei statum prærequirunt in adultis; *Rom. IV, 11. Act. II, 41. Cap. VIII, 12. 37.* infantibus autem primum initiationis Sacramentum, baptisma, confert fidem, sine qua nemo beneficiorum Christi particeps fit, *Rom. V, 1. Gal. V, 6.*

B 3

3. Omnino

3. Omnino soli DEO, qui ordinarie per media, verbum & Sacramenta, nobiscum agit, gloria tribuitur, *Matth. III, u. 2. Cor. III, 6. 7. Deut. XXV, 6.*

4. Sacramentum circumcisionis quidem adhibetur ad justitiam fidei, & gratiam jam habitam, obsignandam in Abrahamo, aliisque in domo ejus: *Rom. IV, u. Gen. XV, 6. Cap. XVII, u. 23 - 27.* Sed, nonne etiam puellum octo dierum, qui malum rejicere & bonum eligere nondum didicit, circumcidi jussit DEVS? ut ne excinderetur ex populo suo, eo, quod fœdus, gratiam DEI in se continens ac conferens, irritum fecerit, *Gen. XVII, 12. 14.*

5. Ut ablutio fordium carnis non servet; servat tamen Sacramentum baptismatis, loco circumcisionis instituti, quod est bonæ conscientiae interrogatio erga DEVM, *1. Petr. III, 21. coll. cum Rom. II, 28. seq.*

6. Quivis infidelis utitur Sacramento ad judicium suum, *1. Cor. XI, 27. 29.* Ergo non nudum signum est; sed rem continet signatam.

7. Vtique ipsa obsignatio gratiæ divinæ & confirmatio tribuitur DEO Spiritui S. per verbum & Sacramenta ordinarie cum homine agenti, *Eph. I, 13. coll. cum Tit. III, 5.*

Pag. m. 42. Aphorismus 5.

Baptismi administratio fœminis & laicis non est concessa.

Est falsus & erroneus Nam

1. Licet ad administrationem baptismi missio requiratur ordinarie; *Job. I, 33. Matth. XXVIII, 19.* non tamen extraordinarie, ut, inter alia, etiam probabiliter colligitur ex *Act. X, 23. 45. 48. Cap. XI, 12.* ibidem enim ipse Petrus, a DEO missus, non dicitur baptizasse, sed saltim injunxisse baptismum fratribus credentibus ex circumcisione, qui cum ipso venientes, numero sex, atque laici forsan tantummodo fuerunt.

2. Tametsi conjungitur baptismi administratio cum prædicatione Evangelii, & in prima ejus institutione iisdem personis iungitur; *Matth. XXVIII, 19.* interim tamen quoque privatim

Aquila

Aquila & Priscilla exposuerunt viam DEI, *Act. XVIII, 26.* concesso autem uno, conceditur & alterum extra ordinem.

3. Quamvis mulieribus non sit concessum publice docere, *1. Cor. XIV, 34. 1. Tim. II, 11.* inter privatos tamen parietes licet docere, & administrare Sacramentum initiationis, ad *Tit. II, 3. 4. Exod. IV, 25.*

4. Fœminis & laicis non quidem est permissum, cœnam Domini administrare in Ecclesia; sed non est par utriusque ratio. Cœna est Sacramentum confirmationis; baptismus autem initiationis, quod nullo modo debet denegari infantibus, recens natis, morti proximis, ubi minister Ecclesiæ ordinarius ante mortem accersi nequit. Secus docentes simillimi sunt discipulis Domini, qui, puellas puellosve afferentes JESV (fœminas ac laicos) increpabant, atque impedire volebant eos. At videns JESVS, indignatus est, dixitque illis: finite infantes venire ad me, & non prohibete eos, *Marc. X, 13. 14. Gal. III, 26.*

5. Datur necessitas, quæ ad hoc cogere potest, α) a mandato JESV, veri DEI & hominis, quod extat, *Marc. X, 14.* qui hoc contemnit, impedit, privatque infantes salutis medio veniendi ad JESVM ordinario, *Marc. XIV, 16.* β) Respectu baptizandi infantis, non baptizantis, cum gratia regenerationis non sit alligata baptizanti, sed ordinarie medio salutis, ex parte DEI *δοτικῶν*, baptismo fluminis, & liberrimæ Spiritus S. operationi, *Job. III, 5-8. ad Tit. II, 5. 6.* contemta autem hac gratia regenerationis ordinaria, contemnitur insimul gratia justificationis, quæ fit per fidem, ingenerandam infantibus, mediante baptismo, *Rom. V, 1. 1. Job. I, 7. 1. Cor. VI, 11. Gal. III, 26. 27.*

Pag. m. 134. Aphorismus 8.

Non omnes infantes, in ipso baptismi externi actu, fide in Christum donantur & regenerantur.

Est falsus & erroneus. Nam

1. Non solum Apostoli olim baptizarunt eos, qui jam actu erant fideles, aut ex judicio charitatis pro talibus habiti; *Act. VIII,*

VIII, 12. 36. 38. Cap. XVIII, 8. 1. Cor. I, 14. sed sine dubio etiam infantes, quorum quoque per fidem regnum cœlorum est, Marc. X, 14. Act. XVI, 33.

2. Faciebat omnino fœderatum circumcisio, *Gen. XVII, 14. coll. cum, Exod. IV. 24. 25.*

3. Etiam si non regenerantur infantes per verbum, sicuti ætate adulti, in quibus fidem verbum dat & baptismus confirmat; donantur tamen a Spiritu S. fide in Christum, & regenerantur in ipso baptismo, initiationis Sacramento, infantes, licet non magis ceremoniam baptismi, quam verbum intelligant, *Matth. XVIII, 6. Marc. IX. 42. 1. Petr. III, 21. ad Tit. III, 5.*

4. Etsi non omnes adulti, qui ante baptismum jam per verbum fidem habeant, necesse est, Spiritus S. regenerantis *ἐνέπυσται* sentiant in actu baptismi; donantur tamen eadem, & confirmantur in fide, quæ deinceps per amorem debet esse operosa in renovatione: Id quod Simon Magus, secus faciens, probe observare debuisset unquam, *Act. VIII, 13. 18-24.*

5. Omnes, per verbum DEI informati, jam ante baptismum, fideles & regeniti esse debent, ut saltem per baptismum confirmantur in statu gratiæ, *Act. II, 41.*

6. Quamvis dona DEI sint perpetua, & cum salute ejus, qui sibi in individuo vera cordis fiducia applicat, necessario cohæreant; *Rom. VIII, 29.* non omnes tamen infantes salvantur: quoniam fidem, in baptismo acceptam, iterum amittunt, crescente ætate, ac per consequens in vanum gratiam DEI recipiunt, *Act. XVIII, 8. coll. cum 2. Cor. VI, 1.*

7. Solus sanguis Christi purgat nos ab omni peccato, *1. Job. I, 7. 1. Cor. VI, 11. Eph. V, 26. & hic inest baptismo, 1. Petr. III, 21. coll. cum Apoc. I. 5.*

CAPVT

CAPVT VII.

DE S. COENA DOMINI.

Pag. m. 143. Aphorismus 3.

Christi corpus & sanguis non est in cœna præsens corporaliter, per contactum corporeum, sive in pane, sive sub accidentibus panis.

Est falsus & erroneus. Nam

1. Continet Capernaitarum errorem crassum, & præconceptam opinionem falsam, afflictam iis, qui statuunt Christi corporis & sanguinis veram præsentiam, non pugnantem cum natura Sacramentorum, quæ sunt symbola, non nuda signa, gratiæ, in, cum, & sub quibus res cœlestis porrigitur, Gen. XVII, 10. II. Rom. IV, 11. Tit. III, 5. 6. Exod. XIII, 9. I. Cor. X, 16.

2. Hæc præsentia non pugnat cum prima institutione S. cœnæ, in qua Christus mensæ assedit, deditque discipulis suis; non ipse edit, Matth. XXVI, 26. Marc. XIV, 22. Luc. XXII, 19.

3. Neutiquam pugnat cum fine institutæ cœnæ, qui est recordatio Christi, Luc. XXII, 19. absentis quidem visibiliter, sed non invisibiliter, Matth. XXVIII, 20.

4. Minime pugnat cum scopo Christi, qui erat α) corpus Christianis dare manducandum sacramentaliter, tum temporis adhuc crucifigendum, Luc. XXII, 19. I. Cor. XI, 24. Joh. II, 19, nunc vero crucifixum, Joh. XIX, 19. gloriosum & impatibile, Philipp. III, 21. Hebr. II, 9. β) de passionis futuræ veritate & fructu discipulos erudire, cujus persuasionem nullus impediabat scrupulus de corpore CHRISTI naturali, in, cum, & sub pane, modo imper-scrutabili, manducando, Matth. XXVI, 26. 30. 32.

5. Nequaquam cum natura veri & humani corporis CHRISTI, quod per se visibile, palpabile, finitum, naturale, figura & quantitate præditum; Luc. XXIV, 39. 40. Joh. XX, 27. Hebr. II, 17. at tamen habitabat in eo tota plenitudo deitatis $\sigma\omega\mu\alpha\tau\iota\kappa\omega\varsigma$, Col. II, 9. & poterat facere super omnia $\epsilon\kappa\ \pi\epsilon\rho\iota\sigma\sigma\theta$, quæ intelligimus, Eph. III, 20.

C

6. Haud

6. Haud pugnat cum unitate corporis CHRISTI, quod unum est & manet in æternum, nec multoties ex pane fieri potest, aut debet; cum ex Maria semel natum sit: præsens tamen est ubique in, cum & sub pane in usu sacramenti, invisibili atque supernaturali modo, 1. Cor. X, 16. Matth. XXVIII, 20.

7. Pugnat nullo modo cum natura gloriosi corporis CHRISTI, quod est immortale, impatibile, cujus sanguis non amplius effunditur: adeoque nihil eorum pati debet, aut potest, quæ patitur panis, in, cum & sub quo, vere est præsens in S. cœna, Philipp. III, 21. Rom. VI, 9. 1. Cor. XV, 41. - 50.

8. Non pugnat cum ascensione CHRISTI in cœlum, & mansione ibidem, usque ad extremum diem, 1. Cor. XI, 26. confer. Marc. XVI, 20. Matth. XXVIII, 20.

9. Nec pugnat cum expressis Scripturæ testimoniis, Joh. XVI, 28. Cap. XII, 8. Hebr. VIII, 1. ubi non invisibilis, sed visibilis præsentia CHRISTI in hoc mundo intelligitur.

10. Denique nec pugnat cum partibus S. cœnæ, a Christo institutæ, sub utraque specie, scil. panis, in, cum & sub quo, Christi præsens corpus manducatur; & vini, in, cum & sub quo, verus sanguis CHRISTI præsens bibitur, Luc. XXII, 19. 20. 1. Cor. XI, 24. 25.

Pag. m. 145. Aphorismus 5.

In S. cœna non est corpus Christi corporaliter, nec manducatur,

Est falsus & erroneus. Nam

1. Licet manducare corpus CHRISTI spiritualiter, sit credere in CHRISTVM, Joh. VI, 27. 28. 29. & vers. 50. 55. collat. cum vers. 35. 36. add. Joh. VII, 37. 38. item Cap. VI, 47. 48. Manducatione tamen spirituali posita, non tollitur sacramentalis, 1. Cor. X, 16. Cap. XI, 24. 25.

2. Potamur per Spiritum, vel in Spiritu S. 1. Cor. XII, 13. Joh. VII, 37-39, puta spiritualiter, non sacramentaliter.

3. Omnes qui cœnæ participant, in CHRISTO manere & vivere possunt, Joh. VI, 56-58. 1. Cor. X, 16. si simul spiritualiter
carnem

carnem CHRISTI edunt: sin vero non, edunt & bibunt sibi ipsis iudicium, non dijudicantes corpus CHRISTI, 1. Cor. XI, 29.

4. Panis quidem editur in recordationem CHRISTI, & absentem eum, visibiliter saltem, esse, monet, Luc. XXII, 19. 1. Cor. XI, 24 26.

5. CHRISTVS quidem jam corpore in cœlis, non tamen inclusus, sed ubique repletive præsens est quærendus, Col. III, 1. Act. III, 21. Cap. VII, 55. 56. Philipp. III, 19. 20. 21. 1. Reg. VIII, 27.

6. Licet ipse CHRISTVS oralem, capernaiticam, manducationem refutet, Joh. VI, 60. 63. contra capernaitas; interim tamen etiam commendat manducationem spiritualem atque sacramentalem, quæ fit ore corporis, Joh. VI, 54. Marc. XIV. 22-24.

7. Manducatio CHRISTI spiritualis quidem necessaria est ad salutem; Joh. VI, 53. at non ita oralis manducatio necessaria est, cujus sc. necessitas expedientiæ est, non coactionis & exigentiæ, exemplo infantium, & Patrum V. T. ante pascha institutum, Confer. totagenesis.

8. Corporum nostrorum unio cum CHRISTO est utique spiritualis, Eph. III, 17. Cap. V, 30. & fit per fidem, corroborandam, ipso usu Sacramenti altaris digno, Gal. II, 20. 1. Cor. XI, 28. 29. 2. Cor. XIII, 5.

9. Nulla inde sequuntur absurda. Corpus CHRISTI enim
 a) dentibus non comminuitur, & in stomachum conjicitur &c. sed cibatur animam, annunciantem mortem Domini, 1. Cor. XI, 26.
 β) CHRISTVS corpus suum in prima institutione ore corporis non manducavit, sed discipulis suis manducandum dedit, Matth. XXVI, 26. γ) non bis mortuus est CHRISTVS, in statu humiliationis, sed semel tantummodo, in crucifixione; 1. Petr. III, 18. Hebr. IX, 27. 28. in Cœnæ autem administratione vixit, & corpus suum, pro nobis adhuc frangendum, Joh. II, 19. sacramentaliter manducandum dedit, 1. Cor. XI, 24. δ) Corpus gloriosum Christi jam neque patitur, neque sanguis ejus effunditur, Hebr. IX, 26. 28. ε) Corpus CHRISTI ab impiis & orci victimis sumitur indigne, absque salutari fructu, 1. Cor. X, 21. Cap. XI, 27. 2. Cor. VI, 14-16. ζ) Inutilis non est institutio cœnæ, quamvis corpus

CHRISTI ubique fit præfens, ac quotidie sub omni pane & cibo spiritualiter edi debeat, imo, jam in ore fit, antequam edatur: quoniam spiritualis manducatio repletive omnipræsens corporis CHRISTI, propter unionem personalem, non tollit sacramentalem manducationem, quæ ore corporis fieri debet saltem frequentius, 1. Cor. XI, 24. 25. π) Corpus CHRISTI in hostia præfens & unitum cum eadem, in usu sacramenti, non est adorandum, sed edendum, Matth. XXVI, 26. Extra usum cessat unio rei cœlestis & terrestis, ac consequenter non est Sacramentum, ideoque multo minus ipsa hostia adoranda est, contra mandatum DEI, Matth. IV, 10.

Pag. m. 147. Aphorismus 7.

In cœna Domini adhibendus est panis verus, alimentalis & cibarius, non oblatae, ut vocantur, aut nebulæ panis.

Est falsus & erroneus. Nam

1. Verus quidem debet esse panis; nihil autem refert, an magnus sit, vel parvus, rotundus, vel oblongus, fermentatus, vel azymus, i. e. oblatae, quæ ex aqua & farina subactæ sunt, ideoque non nebulæ panis, sed verus panis, qualem adhibuit CHRISTVS, Matth. XXVI, 26. Deinde Ecclesia Apostolica, 1 Cor. X, 16. usque in hodiernum diem.

2. Scriptura testatur, quod debeat esse vera analogia, inter panem & corpus CHRISTI, (ut, sicut ille nutrit corpus, ita hoc nutriat animam) 1. Cor. X, 17. hac etiam hæ hostiæ non carent: nam α) non carent materia panis veri, farina nempe & aqua. β) Nec quantitate, quæ magna vel parva esse potest. γ) Nec odore & sapore, grato homini, sibi pertinaciter non placenti, aut simillimo populo judaico, fastidienti Man, Num. XI, 6.

3. Licet oblatae non habeant formam panis cibarii, cum dispositionibus ejus careant; habent tamen veri panis materiam, quam forma rotunda non tollit. Sic Man cadebat de cœlo in deserto rotundum & parvum, quod populus deinceps colligebat, molebat molis, contundebat in mortario, coquebat in cacabo, & faciebat

ciebat ex eo placentas pro lubitu; & tamen erat manebatque Man, Exod. XVI, 14. Num. XI, 8.

4. Habent finem & effectum veri panis; namque corpus nutriunt, eidem non nocent, & coctionem minime impedire, comperiuntur omnes, qui mente non sunt capti, verumque fateri volunt. Sed stultas cohibeamus quæstiones contentionesque: Sunt enim inutiles & vanæ, ad Tit. III, 9.

Pag. m. 149. Aphorismus 9.

Fractio panis in S. cæna non est cæremonia adiaphora, sed necessaria & omnino adhibenda.

Est falsus & erroneus. Nam

1. CHRISTVS & Apostoli licet fregerint panem, Matth. XXVI, 26. 1. Cor. X, 16. nullibi tamen mandaverunt fractionem, tanquam necessariam, & omnino adhibendam, a ministro Ecclesiæ distribuyente.

2. Fractio panis quidem est cæremonia in S. Cæna, non autem obfignans, sed saltim in memoriam revocans fractionem, h. e. passionem corporis CHRISTI, Joh. II, 19. coll. cum 1. Cor. XI, 24.

3. Non fractio panis, sed ipse panis frangendus, ac inter communicantes distribuendus, communio corporis CHRISTI est, atque nostram in uno corpore mystico communionem obfignat, 1. Cor. X, 16. 17.

4. Etiam si totum sacramentum ab hac cæremonia nomen acceperit, Act. II, 42. manet tamen fractio cæremonia adiaphora: quoniam nullum mandatum extat divinum, fractionem urgens.

CAPVT XXVIII, DE MISSA.

Pag. m. 156. Aphorismus 5.

Cæna privata, quæ singulis moribundis administratur, citra fidelium congregationem aut participationem, non est admittenda.

C 3

Est.

Est falsus & erroneus. Quia

1. Licet Apostoli celebraverint cœnam in Ecclesia, 1. Cor. XI, 20. Act. XX, 7. & CHRISTVS inter Apostolos; Matth. XXVI. 26. 27. fregerunt tamen etiam panem passim in domibus, Act. II, 46.

2. Qui privatim communicat digne, pertinet ad Ecclesiam Sanctorum, inter quos cœna publice celebrata, est symbolum communionis, 1. Cor. X, 17.

3. Reiecta omni superstitiosa opinione, omnino dici potest viaticum, quo anima fidelis moribundi, in fide confirmata, & de vita æterna certior facta, in cœlum evolat, Joh. VI, 47-58. coll. cum 1. Cor. XI, 26.

CAPVT XXIX.

DE FIDE.

Pag. m. 157. Aphorismus 1.

Fides temporaria non differt sola duratione a fide salvifica, sed etiam specie, essentia & tota natura.

Est falsus & erroneus. Nam

1. Fides quidem salvifica excipit sermonem, in terra bona, fructum fert, perseveratque ad finem: Matth. XIII, 23. coll. cum Cap. XXIV, 13. contra, fides temporalis est in terra petrosa, & ad tempus vera vivaque est; at tempore afflictionis ac persecutionis, deficit, Matth. XIII, 20. 21. coll. cum Luc. VIII, 13.

2. Si subjectum fidei temporalis, non habentis radicem (scil. profundam,) ad tempus credit vere, testante ipso Salvatore CHRISTO; sequitur infallibiliter, fidem salvificam, recipientem sermonem & retinentem, differre, sola duratione, a fide temporali, Luc. VIII, 13. 15. Atqui verum est prius, ergo & posterius.

3. Si

3. Si in fide temporali nihil desideratur, quam, quod deficiat in afflictionibus, *Matth. XIII, 20. 21. Luc. VIII, 13.* extra controversiam est, eandem, non specie, essentia, ac tota natura, sed duratione saltem, differre a fide salvifica, quæ cum patientia fructum profert, *Luc. VIII, 15. Matth. XIII, 23.* & difficultates omnes superat, *Rom. VIII, 34. 38. 2. Cor. IV, 16-18. 1. Job. V, 4. Rom. V, 1-5.*

4. Contradicit sibi ipsi Dn. Auctor, concedendo, temporaria fide præditos, gustare futuri seculi virtutes. At, fodes! per quodnam medium apprehensionis? nonne per veram fidem? a qua iterum deficiunt? *Hebr. VI, 4. 5. 6.* si perseverarent, possent cum aliis, in fide perseverantibus, edere ac bibere ipsum cibum ac potum vitæ æternæ in secula seculorum, *Joh. IV, 14. Cap. VI, 33. 35. 50-58. Cap. X, 28. Apoc. II, 10.*

Pag. m. 160. Aphorismus 5.

Fides justificans & salvifica est electorum propria.

Est falsus & erroneus. Nam

1. Non fluit ex electione, sed electio, intuitu fidei justificantis & salvificæ perseverantis, facta est, *Act. XIII, 48. Tit. I, 1. Rom. IX, 16-18. Cap. XI, 32. Joh. I, 12. Cap. XI, 25. 26.*

2. Qui credunt perseveranter, *Apoc. II, 10.* dati sunt CHRISTO a Patre, *Joh. VI, 37.*

3. Ratio, quod aliqui non credant, est, quod non sint oves Christi, (non ordinatio DEI absoluta) &, quia sunt a Patre, Diabolo, & desideria Patris sui volunt facere, *Joh. VIII, 44. 45. Cap. X, 26.*

4. Non soli electi justificantur, licet soli glorificentur, *Rom. VIII, 29. 30.* nam *περσικαιοι*, qui circa fidem naufragium faciunt, justificantur etiam, *Luc. VIII, 13. 1. Tim. I, 19. Rom. V, 1.*

5. Per

5. Per fidem sumus membra CHRISTI, & Filii DEI, Joh. I, 12. Eph. III, 17. & hoc non solorum electorum est, qui in fide ad finem usque perseverant ac salvantur; Eph. I, 5. Matth. XXIV, 13. Sed etiam eorum, qui ad tempus credunt, tempore tentationis, deficiunt, & a fide aberrant, Luc. VIII, 13. I. Tim. VI, 10. Gal. III, 26.

6. Fides non ad tempus, sed ad mortem, usque, electionis & salvationis *κρίτηριον* est, 2. Corinth. XIII, 5. collat. cum Apoc. II, 10.

7. Omnibus fidelibus usque ad mortem, datur vita æterna, *Job. III, 16. 18. Cap. V, 24. Cap. XI, 25. 26.* Ergo, illa solis electis datur: quoniam hi soli finaliter credunt, *Job, X, 28.* collat. cum *Apoc. II, 10.*

CAPVT XXX.

DE PERSEVERANTIA SANCTORVM.

Pag. m. 168. Aphorismus I.

Vere fideles fidem fideique fructum nunquam totaliter & finaliter amittunt, aut a gratia DEI excidunt.

Est falsus & erroneus. Nam

1. Ipse quidem DEVS in fide & charitate conservare vult; Jer. XXXII, 40. Ps. XXXVII, 23. 24. 28. Joh. X, 28. 29. I. Petr. I, 5. interdum tamen circa fidem faciunt naufragium, I. Tim. I, 19.

2. Vivum DEI Verbum semen fidei & regenerationis immortale est, & manet in æternum, I. Petr. I, 23. I. Joh. III, 9. unde omnes regenerati & fideles, ad mortem non peccant, scil. quam diu custodiunt se, I. Joh. V, 17. 18.

3. Insolubile, inter veram fidem, non ad tempus videlicet, sed ad finem usque perseverantem, & vitam æternam est vinculum, Matth.

M tth. X, 22. Joh. III, 16. 36. Cap. IV, 14. Cap. V, 24. Cap. VI, 35. 50. - 58. Cap. XI, 25. 26.

4. Arbores sunt nunquam exarescentes, manentes nempe in vera fide & renovatione, Ps. I, 1-3. Eph. II, 8. 9. 10.

5. CHRISTVS quidem pro ipsis orat; *Luc. XXII, 31. 32. Job. XVII, 15. 20. 21. vers. 11. 12. ibid. Rom. VIII, 34.* Petrus tamen ter abnegat, *Matth. XXVI, 75.* & peccatum in Filium hominis committit, *Cap. XII, 32.*

6. Soli electi, intuitu fidei, finalis non possunt seduci, NB. ita, ut pereant, *Matth. XXIV, 24. Ps. CXXV. 1. Job. III, 15.* nec infernus ipsis prævalere potest, *Matth. XVI, 18.*

7. Ex parte DEI pactum cum fidelibus est æternum & firmum; *Hos. II, 18. 19. Jes. LIX, 21. Jer. XXXI, 3.* Homo autem sæpius fit fœdifragus, *Ebr. VIII, 9.*

8. Equidem donorum suorum DEVM non pœnitet; Rom XI, 29. attamen idem, in interitu eorum, qui omne consilium DEI dunt irritum, & correptioni ejus non acquiescunt, ridet ac subsannat, *Prov. I, 25. 26.*

9. Quicumque decidit, & proæretice peccat, fidem fideique fructum amittit totaliter, licet non finaliter excidat gratia DEI, sed resurgat, *Ps. XXXVII, 23. 24. Matth. XXVI, 70. 75. 2. Sam. XII, 13.*

10. Immobilis est electio, intuitu fidei, puta perseverantis, in CHRISTVM, facta, 2. Tim. II, 19. Eph. I, 4.

II. Inter glorificationem ac vocationem, ex parte DEI, semper efficacem, vinculum rumpitur ab iis, qui nolunt credere misericordiæ DEI, Rom. VIII, 29. 30. coll. cum Cap. XI, 31.

Cæteroquin, cum Dn. Auctore, ex rationibus allegatis statuo firmiter, quod fideles, cum pavore & tremore operantes salutem
D
suam

suam, Philipp. II, 12. possint ac debeant esse certi de perseverantia sua & futura salute.

CAPVT XXXII.

DE SANCTIFICATIONE.

Pag. m. 185. Aphorismus 2.

Gratia conversionis non est universalis, h. e. non datur omnibus sine discretionem a DEO gratia sufficiens, qua converti ad DEVM, & tandem æternum servari possent.

Est falsus & erroneus Nam

1. Licet homo, nondum renatus, nullas habeat benefaciendi vires, aut ad DEVM convertendi; *Jer. XIII, 23. Matth. VII, 18. &c.* gratia tamen sufficiens ei datur a Spiritu S. in ipsa conversione, *Jer. XXXI, 19.*

2. Gratia vocationis externæ est universalis. Vide Caput XXIII. de Evangelio & vocatione externa, Aphorism. III. refutatum, pag. 38.

3. Populo Israelitico, inter maxima miracula, cor ad intelligendum non dedit DEVS, *Deut. XXIX, 2. 4.* quia obdurabant cor, sicut Pharaon, *Exod. VIII, 32. & latebat illos, hoc volentes, 2. Petr. III, 5.*

4. Ad conversionem requiritur & sufficit ordinaria quaedam gratia; interim datur etiam peculiaris vocatio, revelatio, apertio cordis, *Rom. VIII, 28-30. Matth. XIII, 11. Cap. XVI, 17. Job. VI, 44. 45. Act. XVI, 14. 2. Tim. II, 25. 26. Ezech. XXXVI, 26. 1. Cor. XII, 3. Ephes. I, 17. 18.*

5. Concessa gratia universali sufficiente, conceditur gratia, quæ ad certas restringitur personas, *Matth. XIII, 11. Cap. XI, 26. seq. Luc. IV, 25-27. Rom. VIII, 29. 30. Cap. X, 11. 12. 13.*

6. Gen.

6. Gentiles ante conversionem, erant sine DEO, sine CHRISTO & spei expertes, Ephes. II, 12. quippe, ob neglectam cognitionem DEI, semet ipsis revelantis, Rom. I, 19. 28. Eph. IV, 17. 18.

7. Adstruendo gratiam universalem sufficientem, homo non est causa discretionis suæ, contra 1. Cor. IV, 7. Rom. IX, 11.

8. Licet non omnes intelligant, se in peccatis esse mortuos, & opus habere justificatione per CHRISTVM, Apoc. III, 17. ipsi tamen sunt in culpa, 2. Cor. III, 14. 15. 16.

Pag. m. 186. Aphorismus 3.

Gratia, qua DEVS hominis conversionem operatur, est irresistibilis, sic, ut illa gratia cum intentione DEI de homine convertendo posita, infallibiliter sequatur conversionis effectus: nec pendet illius gratiæ effectus a voluntate hominis volentis, aut nolentis converti.

Est falsus & erroneus. Nam

1. Spiritus convertens, ea quidem operatur efficacia, qua excitavit CHRISTVM a mortuis, Eph. I, 19. Coll. II, 13. unde appellatur conversio vivificatio hominis mortui, Coll. II, 13. Eph. II, 5. 6. creatio nova, Ps. LI, 12. Eph. II, 10. 2. Cor. V, 17. Gal. VI, 5. regeneratio; Job. III, 35. vult etiam, 2. Petr. III, 9. Ezech. XVIII, 23. ac potest convertere unumquemque hominem, Rom. IV, 17. verum, neque volentem, neque nolentem; sed non resistantem gratiæ efficaci Spiritus S. Act. VII, 51. nec ejusdem motus per verbum horrentem ac supprimentem, Act. XXIV, 24.

2. Licet divina vis donet nobis omnia, ad fidem & pietatem necessaria, 2. Petr. I, 3. atque adeo ipsum etiam velle & efficere; Philipp. II, 13. non tamen obtorto collo cogit nos, libertate a necessitate interna præditos, Jos. XXIV, 15.

D 2

3, Etiam si

3. Etiam si DEVS ipsum bene velle dat, ubi operatur ad nostri conversionem, *Fer. III, 33. Deut. XXX, 6. Ezech. XXXVI, 27. Ps. XXV, 4. 5. Ps. CXIX, 36. Jerem. XXXII, 39. 40.* flectit enim DEVS hominum corda, quo vult; *Prov, XXI, 1.* interim tamen dicit etiam idem Jehova: totum diem extendi manus meas ad populum, qui non credit, & contradicit, *Rom. X, 21.*

4. Equidem DEVS ipsam cordis resistantiam tollit, operando ad nostri conversionem; *Ezech. XXXVI, 26. seq. Deut. XXX, 6.* verum enim vero possumus nos, cor nostrum obvertere, *Deut. XXX, 17. Act. VII, 52.*

5. Quanquam arbitrium, seu voluntas hominis, est serua peccati a natura, & operatio gratiæ ab ea non pendet; exinde tamen non sequitur, Spiritum S. per gratiam irresistibilem convertere ac cogere violenter hominem, ratione præditum. Contrarium Scriptura S. docet, *Ezech. XVI, 4-34.*

6. Homo quidem non debet discernere se ipsum & gloriari, ac si non accepisset ea, quæ habet; *1. Cor. IV, 7.* interea tamen non accepit ex gratia irresistibili, quam infallibiliter sequitur conversionis effectus, *Deut. XXX, 15-19.*

7. Vtut actus misericordiæ & voluntatis miserendi effectus non pendeat a voluntate hominis; *Rom. IX, 15. 16. 18.* libera tamen ejusdem voluntas a necessitate interna est; nec obedit semper voluntati miserentis ac convertentis DEI, *Matth. XXIII, 37. Jes. XXVIII, 12. Rom. X, 16.*

8. Posita gratia resistibili, non sequitur, principium salutis esse ab arbitrio hominis, prævertente DEI gratiam: & efficacius esse arbitrium hominis, actione DEI convertentis, qui in opere conversionis non absolute agit, sed secundum ordinem salutis, a semet ipso præscriptum, *Act. XVII, 30. Cap. XXVI, 18.*

9. Posita eadem, non sequitur, humanæ voluntatis interven-

tu, DEVM suo fine frustrari, dum, per applicationem gratiæ, convertere intendit hominem, quem convertere immediate non vult, mediate autem non potest, ob resistantiam & rejectionem omnium mediorum salutis malitiosam: qui enim vult finem, vult etiam media, 2. Chron. XXXVI, 15. 16.

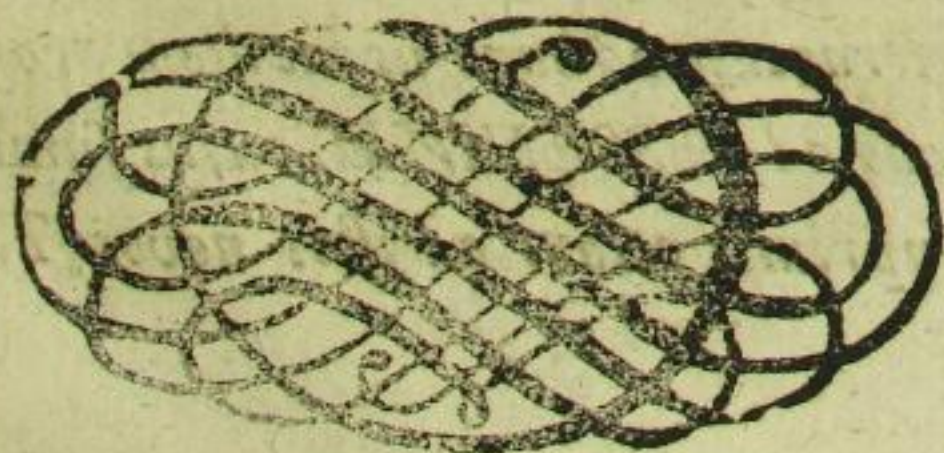
10. Qui vocatur & trahitur a Patre, infallibiliter venit ad CHRISTVM, Job. VI, 44. 45. 65. si non abit in ea, quæ retro, vers. 66.

11. Non sequitur, DEVM nihil amplius agere in fideli, quam in reprobo: nam in fideli usque ad mortem perficitur gratia DEI convertentis, ac obtinet; in reprobo autem, & culpa sua ad interitum aptato, non ita, Rom. XI, 22.

EPILOGVS.

Hæc in præsentî, meis ut starem promissis, circa Aphorismos Theologicos LVDOVICI DE DIEV fuerunt monenda, communicandaque studiosa, cum juventute quæ eos forsan habet, ac legit. Plura quidem proferri potuissent; sed modus adhibendus erat: quoniam una hac disputatione, minime spissa, modo dicti Auctoris Aphorismos Theologicos imprimis falsos & erroneos maxime, tantum refutare mecum constitueram, majori posthac veritatum Theologiarum, a DE DIEV corruptarum, plurium defensori cedens. Ceterum, si quid S. literis, si quid puræ & veræ doctrinæ, vel ulli veritati dissentaneum a me scriptum est, id minime scriptum esto.

בבלי

DN. AVCTORI

S. P. D.

M. BENIAMINVS BILERUS

ECCLESIAE SVIDN, PASTOR ET EPHORIAE
IESSEN, ADIVNCTVS,

Ex quo mihi, Amice, primum innotescere, ædesque olim Betavien-
ses mecum inhabitare cæpisti, in bonis literis, artibus, moribus-
que meos instituens, omnia ad voluntatem DEI, emolumentumque pro-
ximi, domusque speciatim meæ facere studuisti. Hinc mutua chari-
tas, mutuusque gressus nova indies incrementa cepit atque delectamen-
ta, idque eo magis, cum provida DEI cura nunquam satis laudanda,
adorandaque, nos in hanc urbem Electoralem simul duxisset, & ecclesie
Christi docendæ præfecisset. Qua propter etiam nunc in animum in-
duxi, publice TIBI de primo in Theologia gradu, quem Candidatu-
ram vocant, capeffendo, gratulari, insimul rogans, permittas, Vir per-
quam reverende, ut in præsentia quæstionem aliquam, quæ argumen-
to, quod tractas, haud inconveniens videatur, moveam. Venit mihi
hic in mentem recordari controversiæ illius non nudius tertius, sed per
ducentos jam annos, evangelicos inter confessores, atque C. Reformatos
agitatæ, de omnium ac singulorum omnino hominum voca-
tione DEI seria & ordinata ad salutem æternam. Hanc veri-
tatem æque biblicam & divinam esse, ac illam, qua Christus totius
mundi Redemptor asseritur atque creditur, defendimus, dissentientes
autem Reformati contrarium ad hanc usque diem propugnare non veren-
tur. Provoco non modo ad RÜSSENIUM, cujus summa Theologiæ 1731.
denuo prodiit; sed imprimis etiam ad istos novos Theologiæ Calvinia-

ne

*næ promachos, qui gratiam DEI universalem, ante annum, impugna-
runt. Primus est DRIESENIVS, contra quem jam pridem sub
DN. D. CHLADENIO, nunc beate defuncto, disputavi: alter est
HEINSIVS; & tertius audit SPITZIVS, qui acute satis argu-
teque, adversus dogmata Evangelii declamans, varie hallucinatur, &
Judæos ideo converti non potuisse, dicit, quia viribus suis naturalibus
utinoluissent, p. 51. atque HEINSIVS in saniolem doctrinam cele-
berrimumque Dn. D. RVSSENIVM summe injurius est, gratiam
istam universalem & voluntatem DEI ordinatam, prout eam ex
verbo DEI describimus, miseram salvationem vocando p. 161. Sed
paucis jam cum primo saltem congrediar, super quæstione: quem in fi-
nem ministri in Ecclesia verbum DEI impiis & reprobis prædi-
care possint? ad quam quæstionem, suo jam tempore, more, Calvinia-
nis consveto, respondit WVDIVS, in prædestinatione p. 113. seq. ideo
DEVM permittere & concedere verbum DEI prædicari repro-
bis, ut aliquando sint inexcusabiles Antonius autem DRIESENIVS
alio modo quæsitum enodare studet, scribendo: voluntas præcepti, de
qua nobis constat, non autem voluntas arcana, seu decreti, quam
non intelligimus, doctõri & auditori regula actionum est. Hanc
suam opinionem duabus rationibus fulcire cupit. Vnam desumit ab
arcano DEI beneplacito, juxta quod concionator electis saltem verbum
ad fructum salutemque prædicet. Alteram vero petit a distinctione
inter verbi virtutem duplicem, quam, cum Fanaticis, fingit ac descri-
bit, modo, ut virtutem mere moralem & persuasivam, modo, ut
animatam & efficacia Spiritus S. præcipua elevatam p. 121. seq. & p.
50. seq. de quibus erroribus plura dixit D. MICRELIVS, in lib. 12. de
prædestinatione p. 347. D. WEINRICHIVS in examine sententiæ sy-
nodi Dordrechtanæ de absoluto decreto, & D. CALOVIVS, in Colleg.
Anti-calviniano, disp. II. Quibus addendum censeo, secundum Scripturam
S. DEVM omnium omnino hominum, cujuscunque sint ætatis, condi-
tionis, & ordinis, salutem æternam serio, ac justo ordine, velle, &
ipsis*

ipsis ideo salutis mediâ exvivere, i. Tim. II, 4. Es. LXXV, 2. omnibus quoque & singulis, (nullo excepto) voluntatem suam antecedentem (prout modus vocationis directæ, indirectæque requirit) patefacere, ac verbo ad hominum corda operari, quod interna eaque divina virtute præditum est, Job. VI, 63. & gratiam primam iisdem ultro offerre, atque, si non resistunt, successive vereque conferre, Ap. III, 20. Relinquitur ergo, quod concionator verbum prædicando, omnibus hanc gratiam contestari debeat: Deum serio velle, ut omnes credant & salventur, eo nimirum ordine, quem præscripsit. Hæc orthodoxia, cum voluntatem DEI finemque Evangelii referat, accurate tenenda, & nunquam deserenda est. Recte igitur facis, Collega æstumatissime, quod hoc tempore, quo intermissio elenchi omnibus prope erroribus, etiam atrocissimis, januam aperit, de novo in aciem prodire sustineas, et veritatem evangelicam a corruptelis Calvinianis vindicare incipias. **DEVS TE** adjuvet, faxitque, ut valeas in **CHRISTO** & res **TVAS** porro ex animi sententia peragas!

Coll. Miss. A. 138, 32